

Sygn. akt I Ca 483/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 grudnia 2016 roku

Sąd Okręgowy w Sieradzu Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący SO Barbara Bojakowska

Sędziowie SO Elżbieta Zalewska-Statuch

SO Joanna Składowska

Protokolant st. sekr. sąd. Beata Krysiak

po rozpoznaniu w dniu 28 grudnia 2016 roku w Sieradzu

na rozprawie sprawy

z powództwa E. K.

przeciwko Gminie K.

o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Rejonowego w Wieluniu

z dnia 16 czerwca 2016 roku, sygn. akt I C 248/15

I. zmienia zaskarżony wyrok w całości na następujący: „

1. zobowiązuje Gminę K. do złożenia oświadczenia woli: „nabywam od E. K. na własność odcinek przyłącza kanalizacyjno – sanitarnego od granicy z nieruchomością E. K. o numerze działki (...) z przyciskiem pod drogą ulicy (...) do studzienki rewizyjnej K-1 na sieci kanalizacji sanitarnej we wsi K. znajdującej się na działce (...), za zapłatą przez Gminę K. na rzecz E. K. kwoty 3690 (trzy tysiące sześćset dziewięćdziesiąt) złotych z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od daty uprawomocnienia się wyroku,

2. zasądza od Gminy K. na rzecz E. K. 802 (osiemset dwa) złote tytułem zwrotu kosztów procesu”;

I. zasądza od Gminy K. na rzecz E. K. 785 (siedemset osiemdziesiąt pięć) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt I Ca 483/16

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 16 czerwca 2016 r. Sąd Rejonowy w Wieluniu oddalił powództwo E. K. skierowane przeciwko Gminie K. o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli polegającego na przejęciu przez Gminę na własność odcinka przyłącza kanalizacyjno – sanitarnego od granicy nieruchomości powódki do studzienki rewizyjnej K-1

Orzeczenie to zostało wydane w oparciu o ustalenie, które Sąd Okręgowy w całości podziela i przyjmuje za własne, że E. K. wykonała przyłącze kanalizacyjne z rur PCV o średnicy 160 mm do działki nr (...) położonej w K. do nitki kanalizacji wiejskiej – sieci kanalizacji sanitarnej w K.. Przyłącze wykonano przez połączenie kanalizacji sanitarnej poprzez zaprojektowaną studzienkę przydomową do zaprojektowanej studzienki na sieci kanalizacji sanitarnej. Połączenie kanalizacji nastąpiło przejściem pod drogą ulicy (...) w K. przez wykonanie przecisku rurą stalową 200 mm. Koszt budowy opisanego przyłącza kanalizacji sanitarnej wyniósł 3 690,00 złotych.

Sąd Rejonowy powołując się na treść art. 1 i 2 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 roku o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzeniu ścieków oraz treść przepisu art. 15 ust. 2 w./w ustawy z której wynika, że realizację budowy przyłączy do sieci oraz studni wodomierzowej, pomieszczenia przewidzianego do lokalizacji wodomierza głównego i urządzenia pomiarowego zapewnia na własny koszt osoba ubiegająca się o przyłączenie nieruchomości do sieci, doszedł do wniosku, że powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie. W jego ocenie przyłącze kanalizacyjne nie stanowi urządzenia kanalizacyjnego, o którym mowa w art. 31 ust. 1 w/w ustawy, co uzasadniałoby uwzględnienie żądania. Powołał się przy tym na stanowisko zajęte przez Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 2 lipca 2004 roku sygn. akt II CK 420/03 w którym wskazał, iż odpłatne przejęcie urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych, o których mowa w art. 31 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 roku o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków przekazywanych przez osobę spełniającą przesłanki w tym przepisie określone, nie obejmuje przyłączy kanalizacyjnych i wodociągowych wskazanych w art. 2 pkt.5 i 6 w/w ustawy, stanowiących własność osoby, która poniosła koszty ich budowy.

O kosztach Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c.

Apelację od wyroku wniosła powódka, która zaskarżyła go w całości, zarzucając mu:

- naruszenie przepisów prawa materialnego art. 49 §1 i 2 k.c. poprzez ich niezastosowanie, co doprowadziło do błędnego przyjęcia, że wybudowana przez powódkę instalacja nie stanowi urządzenia, które pozwany jest zobowiązany odpłatnie przejąć na własność;

- naruszenie art. 328 §2 k.p.c. poprzez wadliwe sporządzenie uzasadnienia, w którym sfera motywacyjna nie została ujawniona, co uniemożliwia dokonanie merytorycznej kontroli poprawności wydanego przez sąd orzeczenia.

W konkluzji wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie powództwa w całości oraz o rozstrzygnięcie o kosztach procesu za obie instancje.

W odpowiedzi na apelację strona pozwana wniosła o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania.

Sąd Okręgowy zważył:

Apelacja jest uzasadniona i w całości zasługuje na uwzględnienie.

Trafny jest zarzut naruszenia prawa materialnego, art. 49 §1 i 2 k.c., którego Sąd Rejonowy z niewiadomych przyczyn nie zastosował, ani też nie uwzględnił jednolitego orzecznictwa sądów powszechnych i Sądu Najwyższego dotyczącego zakresu przedmiotowego stosowania tego przepisu, w szczególności definicji urządzenia, które służy do doprowadzania i odprowadzania płynów i nie stanowi instalacji wewnętrznej.

W tym miejscu należy w całości podzielić zarzut apelującej dotyczący naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. polegający na braku jakiegokolwiek odniesienia się w pisemnych motywach rozstrzygnięcia do wskazanej przez apelującą podstawy prawnej żądania i zawartych w uzasadnieniu pozwu argumentów.

Przedmiotem niniejszego postępowania było żądanie nabycia przez przedsiębiorcę przesyłowego urządzeń służących do doprowadzania i odprowadzania płynów (wody), o jakich mowa w art. 49 § 1 k.c. Zgodnie z powołanym przepisem, urządzenia te nie należą do części składowych nieruchomości, jeżeli wchodzą w skład przedsiębiorstwa w rozumieniu przedmiotowym, co następuje najpóźniej z chwilą połączenia ich z siecią przedsiębiorcy. Ocena czy urządzenie

wchodzi w skład przedsiębiorstwa odbywa się wyłącznie w oparciu o kryterium funkcjonalne, bez znaczenia pozostaje natomiast to jaki tytuł prawny przysługuje przedsiębiorcy do przyłączonych urządzeń. Istotne jest jednak, że z chwilą przyłączenia następuje zerwanie z zasadą superficies solo cedit (wyrażoną w art. 191 k.c.) i omawiane urządzenia nie stanowią już części składowej gruntu, choć przyłączenie samo w sobie nie stanowi źródła jakiegokolwiek prawa przedsiębiorcy przesyłowego w odniesieniu do przyłączonych urządzeń. Art. 49 § 2 k.c. - w wyniku nowelizacji dokonanej z dniem 3 sierpnia 2008 r. - stanowi natomiast, że osoba, która poniosła koszty budowy urządzeń, o których mowa w § 1 i jest ich właścicielem, może żądać, aby przedsiębiorca, który przyłączył urządzenia do swojej sieci, nabył ich własność za odpowiednim wynagrodzeniem, chyba że w umowie strony postanowiły inaczej. W judykaturze wyrażono pogląd, że podstawę roszczenia o zobowiązanie do odpłatnego przeniesienia własności urządzeń wodociągowych lub kanalizacyjnych stanowi - od chwili wejścia w życie ustawy z dnia 30 maja 2008 r. o zmianie ustawy - kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 116, poz. 731) - art. 49 § 2 k.c. (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2011 r., III CZP 26/11). Błędnie zatem Sąd Rejonowy uznał, że podstawą roszczenia powódki jest art. 31 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 roku o zborowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków.

Sąd Rejonowy dokonał także błędnej wykładni definicji przyłącza. Definicja przyłączy stosownie do treści art. 2 ust. 5 powołanej ustawy stanowi, że przyłączy kanalizacyjne to - odcinek przewodu łączącego wewnętrzną instalację kanalizacyjną w nieruchomości odbiorcy usług z siecią kanalizacyjną, za pierwszą studzienką, licząc od strony budynku, a w przypadku jej braku do granicy nieruchomości gruntowej. Oznacza to, iż jeżeli na nieruchomości znajduje się studzienka kanalizacyjna to przyłączem jest odcinek przewodu pomiędzy wewnętrzną instalacją, a tą studzienką, natomiast dalsza część przewodu do rury głównej stanowi już element sieci. Jeżeli zaś na nieruchomości brak jest studzienki to przyłączem jest odcinek przewodu pomiędzy wewnętrzną instalacją a granicą nieruchomości, dalsza część tego przewodu prowadząca do sieci, stanowi element tejże sieci. Powyższa wykładnia jest zgodna ze stanowiskiem Sądu Najwyższego zawartym w uzasadnieniu uchwały Sądu Najwyższego z dnia z dnia 13 września 2007 r., III CZP 79/07).

Należy zauważyć, że obecne brzmienie art. 2 pkt 5 u.z.z.w. stanowi rezultat nowelizacji tej ustawy dokonanej ustawą z dnia 22 kwietnia 2005 r. o zmianie ustawy o zborowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 85, poz. 729).

Według brzmienia pierwotnego, przyłączy kanalizacyjne oznaczało odcinek przewodu łączącego wewnętrzną instalację kanalizacyjną w nieruchomości odbiorcy usług z siecią kanalizacyjną, za pierwszą studzienką, licząc od strony budynku, a w przypadku jej braku - od granicy nieruchomości. Interpretacja tego przepisu spowodowała istotne wątpliwości. Przedsiębiorstwa wodociągowe uznawały, że - w świetle wskazanej definicji - przyłączem jest odcinek przewodu między granicą nieruchomości (ewentualnie studzienką) a siecią główną. Odmiennie stanowisko zajmowało Ministerstwo Infrastruktury uznając, że przyłączem jest tylko odcinek przewodu znajdujący się na nieruchomości odbiorcy. Rozbieżności te były powodem nowelizacji art. 2 pkt 5 u.z.z.w., w wyniku której sformułowanie "od granicy nieruchomości" zastąpiono sformulowaniem "do granicy nieruchomości". Znowelizowany art. 2 ust. 5 u.z.z.w. stanowi zatem niewątpliwie wyraz woli ustawodawcy, który przez zmienioną definicję przyłącza dążył do ograniczenia kosztów przyłączenia ponoszonych przez podmioty przyłączane. Skłania to do interpretacji, zgodnie z którą - w razie braku studzienki - przyłączem kanalizacyjnym w rozumieniu art. 2 pkt 5 u.z.z.w. jest odcinek przewodu między granicą nieruchomości gruntowej a budynkiem podmiotu przyłączanego. Przywołane wyżej przepisy i wykładnia dokonana przez Sąd Najwyższy zasługują w całości na akceptację, natomiast definicja przyłącza przyjęta przez Sąd Rejonowy oraz argumenty zawarte w odpowiedzi na apelację odnoszą się do definicji przyłącza sprzed nowelizacji art. 2 ust 5 u.z.z.w.

Nie można też podzielić stanowiska strony pozwanej, jakoby strony zawarły umowę, w której powódka zobowiązała się do wybudowania urządzeń na własny koszt. W żadnym wypadku nie można potraktować warunków technicznych wydanych do projektowania przyłącza z dnia 8 maja 2013 r. , w których zawarto sformułowanie, że „wykonanie przykanalików sanitarnych nastąpi z materiałów własnych i we własnym zakresie” jako umowę stron. Zawarcie umowy następuje przez oświadczenie drugiej stronie woli zawarcia umowy (art. 66 § 1 k.c.), natomiast wydanie warunków

technicznych to czynności władcze gminy, które inwestor musi wypełnić, aby projekt przyłącza został zaakceptowany, a następnie przyłącze wykonane.

Nie jest też słuszny pogląd strony pozwanej, jakoby przyłącze kanalizacyjne nie wchodziło w skład pozwanego przedsiębiorstwa, ponieważ można je odłączyć od sieci bez spowodowania zakłóceń w jej funkcjonowaniu. Uszło uwadze stronie pozwanej, że urządzenia określone w art. 49 § 1 k.c. z chwilą fizycznego połączenia z siecią przestają być częścią składową nieruchomości, zachowują status samoistnych rzeczy ruchomych, mogących być przedmiotem odrębnej własności i odrębnego obrotu. Zdarzeniem prawnym, którego skutkiem jest nabycie własności urządzeń określonych w art. 49 § 1 k.c., jest sfinansowanie kosztów ich budowy. (por. uchwałę SN III CZP 26/11 LEX nr 852328).

W rozpoznawanej sprawie urządzenia wybudowane przez apelującą zostały niewątpliwie włączone do sieci kanalizacyjnej, wobec czego stały się własnością pozwanej. Natomiast nie jest wymagane przedłożenie odbioru technicznego przyłącza, w sytuacji zawarcia umowy pomiędzy stronami w dniu 9 lipca 2013 r. na odprowadzanie ścieków do urządzeń kanalizacyjnych. Uszło także uwadze pozwanej, że odbiór techniczny przyłącza nastąpił w dniu 31 maja 2014r, przy czym błędne wskazanie położenia budynku powódki we wsi R., zamiast K. nie może służyć zakwestionowaniu samego faktu odbioru przyłącza, w sytuacji kiedy sam tytuł protokołu wyraźnie wskazuje, że dotyczy odbioru kanalizacji sanitarnej we wsi K., powódka nie posiada nieruchomości w R., która także podlegała podłączeniu do sieci.

Nadto należy zauważyć, co strona pozwana skrzętnie pomija, że w § 7 umowy wyraźnie postanowiono, że przykanaliki od kanału ulicznego do pierwszej studzienki na terenie posesji są konserwowane przez dostawcę usługi, co dodatkowo wzmacnia definicję przyłącza i urządzeń zaprezentowaną wyżej.

Wbrew zarzutom strony pozwanej powódka wykazała także zasadność roszczenia co do wysokości zapłaty za przejmowane przez Gminę urządzenia.

Zdaniem Sądu Okręgowego pojęcie " odpowiednie wynagrodzenie" w rozumieniu art. 49 § 2 zdanie pierwsze k.c. należy rozumieć analogicznie jak na gruncie art. 231 k.c., co oznacza, że winno stanowić ekwiwalent wartości tych urządzeń. Z tego powodu, dla określenia odpowiedniego wynagrodzenia można sięgnąć do wypowiedzi judykatury na tle tego drugiego przepisu. Celem " odpowiedniego wynagrodzenia" jest zapewnienie właścicielowi urządzeń określonych w art. 49 § 1 k.c. ekwiwalentnego świadczenia. Cel ten będzie osiągnięty, gdy wynagrodzenie odpowiada przeciętnym cenom, normalnie stosowanym przy sprzedaży tego mienia. W istocie, wysokość tego wynagrodzenia określa się według cen wolnorynkowych obowiązujących w chwili orzekania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 września 1978 r., III CRN 162/78, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 kwietnia 1979 r., III CRN 64/79, OSNCP 1979, Nr 11, poz. 223; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 czerwca 1984 r., I CR 155/84, OSN 1984, Nr 12, poz. 227). W rozpoznawanej sprawie powódka załączyła fakturę za wykonaną usługę polegającą na wykonaniu przecisku pod drogą rurą stalową pod przyłącze kanalizacyjne. Sam fakt, że faktura została wystawiona nie przez faktycznego wykonawcę przyłącza, ale firmę jego żony, nie stanowi dowodu, że powódka tych kosztów nie poniosła, przy czym nie ma zakazu ustawowego zatrudniania pracowników przez osoby prowadzące działalność gospodarczą, czy zlecenie wykonania umowy osobie trzeciej.

Nie można także zgodzić się z zarzutem pozwanej Gminy, że uwzględnieniu roszczenia powódki sprzeciwiają się zasady współżycia społecznego. Należy zauważyć, że niezależnie od tego, czy rzeczywiście ojciec powódki w 1997 r. nie wyraził zgody na wybudowanie przyłącza, czy też nikt nie pytał go o zdanie, przepisy regulujące udział właścicieli nieruchomości w finansowaniu przyłączy uległy do tej daty zdecydowanym zmianom, a zachowanie poprzedniego właściciela nieruchomości nie może wpływać na prawa powódki. Nadto nie wskazano jakim zasadom współżycia społecznego powódka uchybiła, aby można uznać jej żądanie za nadużycie prawa.

Z powyższych względów Sąd Okręgowy uznając apelację w całości za uzasadnioną zmienił zaskarżony wyrok na podstawie art. 386 §1 k.p.c.

O kosztach postępowania w obu instancjach orzeczono w oparciu o treść art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 108 §1 k.p.c. obciążając nimi w całości stronę pozwaną. Na koszty te złożyły się opłaty sądowe od pozwu i apelacji oraz koszty zastępstwa prawnego poniesione przez powódkę. Ustalono wysokość wynagrodzenia pełnomocnika powódki za pierwszą instancję w oparciu o § 6 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.), a za drugą instancję na podstawie § 2 pkt 3 w zw. z § 10 ust 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U poz.1804.